

súťaž

DEDINA ROKA 2017

„mysliet' dopredu“

Ministerstvo životného prostredia SR • Slovenská agentúra životného prostredia
Spolok pre obnovu dediny • Združenie miest a obcí Slovenska

Slovo na úvod

Vidiecke prostredie v nás evokuje pokojnú krajinu so svojimi typickými prvkami. Zároveň je toto prostredie veľmi rôznorodé, od malých obcí s rozvoľnenou štruktúrou po silne urbanizované územia s niekoľko tisíc obyvateľmi. Silné tradície, odlišné zvyky, formované miestnymi podmienkami a rôznou históriou, boli dôvodom individuálneho a špecifického prístupu pri výstavbe a rozvoji každej obce. Súčasný rýchly životný štýl má za následok sťahovanie obyvateľov na vidiek, kde vyhľadávajú jeho pokojnú atmosféru. Často však bez jeho rešpektovania a s vnášaním cudzorodých prvkov do prostredia, čím sú narúšané historické hodnoty vidieckeho sídla. Hlavným cieľom politiky rozvoja vidieka je zvýšiť kvalitu života jeho obyvateľov, pričom sa zachovávajú hodnoty vidieckej krajiny, jej kultúrne, prírodné a historické špecifiká.

Príkladom zachovania vidieckych hodnôt a tradícií je víťaz národnej súťaže Dedina roka 2017, obec Oravská Polhora, ktorá bude Slovenskú republiku reprezentovať v súťaži o 15. Európsku cenu obnovy dediny v duchu aktuálneho motta „myslieť dopredu“. Táto obec najkomplexnejšie preukázala naplnenie princípov a požiadaviek súťaže spomedzi 20 zúčastnených obcí. Všetky prezentovali príkladný rozvoj miestneho hospodárenia, starostlivosť o obec, krajinu a životné prostredie, racionálne využívanie lokálnych zdrojov, zachovávanie vidieckej pospolitosti, partnerstiev, hmotného a nehmotného dedičstva s využitím rôznych foriem podpory na zachovanie ľudového folklóru, starostlivosť o obyvateľov obce, ako aj realizácie jedinečných aktivít vedúcich k harmonickému rozvoju obce.

Dovoľte mi, aby som využil tento priestor a poďakoval vyhlasovateľom súťaže, partnerom, generálnemu partnerovi, mediálnym a reklamným partnerom, spolupracovníkom, členom Národnej hodnotiacej komisie, odborným hodnotiteľom, spravodajcom, všetkým mojim spolupracovníkom, ktorí zabezpečovali úspešný priebeh 9. ročníka súťaže Dedina roka.

Zároveň chcem popriať všetkým obciam, zapojeným do národnej súťaže, aby pokračovali v aktivitách obnovy a rozvoja a čoraz viac pociťovali podporu vlády, spoločenských organizácií, ale najmä ľudí, ktorí na vidieku žijú a tým ho vytvárajú.

Pevne verím, že táto publikácia sa stane inšpiráciou pre ďalšie obce, ktoré využijú možnosť zapojiť sa do jubilejného 10. ročníka súťaže Dedina roka, ktorý sa uskutoční v roku 2019.

Andrej Švec
manažér súťaže Dedina roka

Súťaž Dedina roka v Programe obnovy dediny na Slovensku

Cieľom Programu obnovy dediny je vytvoriť ekonomické, organizačné a odborné predpoklady podpory vidieckych komunit k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životného prostredia, zachovávanie prírodných a kultúrnych hodnôt vidieckej krajiny a rozvoj environmentálne vhodných hospodárskych aktivít s dôrazom na identitu a špecifiká tohto prostredia. Súčasťou tohto komplexného programu, je aj finančný mechanizmus, ktorý vo forme dotácií každoročne priamo podporuje rozvoj, obnovu a zlepšovanie kvality životného prostredia v slovenských obciach.

Neoddeliteľnou časťou samotnej filozofie programu, je aj prezentácia dosiahnutých výsledkov v oblasti starostlivosti o vidiek, konkurencieschopnosti, výnimočnosti a schopnosti slovenských dedín prinášať inovatívne spôsoby riešenia v procese starostlivosti o svoje prostredie. Už v roku 1990 zorganizovalo Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE) prvý ročník medzinárodnej súťaže o Európsku cenu obnovy dediny. Národnou formou tohto podujatia je súťaž Dedina roka, ktorú Slovenská republika úspešne organizuje od roku 2001 v dvojročných cykloch.

Súťaž Dedina roka preveruje úspešnosť fungovania Programu obnovy dediny na Slovensku. Obyvateľov dedín povzbudzuje k aktívnej účasti na rozvoji ich domova a zdôrazňuje tradície a rozmanitosť kultúry a krajiny vidieckych regiónov. Súťaž približuje aj snahy obnovy slovenských obcí európskej úrovni a upevňuje postavenie vidieka v politike a spoločnosti. Hlavnou myšlienkou súťaže je zachovanie tváre a duše slovenskej dediny. Od roku 2001 bolo do európskej súťaže nominovaných už osem národných víťazov súťaže Dedina roka, ktorí nás úspešne reprezentovali na európskej úrovni. V roku 2002 to bola obec Soblahov v okrese Trenčín, v roku 2004 obec Hrušov v okrese Veľký Krtíš, v roku 2006 obec Vlachovo v okrese Rožňava, v roku 2008 obec Liptovská Teplička v okrese Poprad, v roku 2010 obec Dobrá Niva v okrese Zvolen, v roku 2012 obec Oravská Lesná v okrese Námestovo, v roku 2014 obec Malé Dvorníky v okrese Dunajská Streda, v roku 2016 obec Spišský Hrhov v okrese Levoča, ktorá bola víťazom národnej súťaže Dedina roka 2015.

Súťaže Dedina roka sa v rámci filozofie Programu obnovy dediny môže zúčastniť každá obec Slovenskej republiky bez štatútu mesta, ktorá dokáže prezentovať vynikajúce a príkladné aktivity a iniciatívy uskutočnené v procese obnovy dediny a v zmysle udržateľného rozvoja vidieka.

Deviaty ročník súťaže Dedina roka bol vyhlásený 21. marca 2017. Do súťaže sa prihlásilo 20 obcí, ktoré boli hodnotené Národnou hodnotiacou komisiou v zmysle kritérií hodnotenia.

Členovia Národnej hodnotiacej komisie

Zlatica Csontos Šimonáková

Andrej Švec

Lucia Vačoková

Mária Zaušková

Anna Kršáková

Zuzana Máčeková

Branislav Boľanovský

Lenka Mikulová

Lucia Ditmarová

Beata Lukáčová

Zoltán Balko

Mária Behanovská

Vladimír Ledecký

Ministerstvo životného prostredia SR

Slovenská agentúra životného prostredia

Slovenská agentúra životného prostredia

Slovenská agentúra životného prostredia

Spolok pre obnovu dediny

Združenie miest a obcí Slovenska

COOP Jednota Slovensko, s. d.

Agentúra pre rozvoj vidieka

Národné osvetové centrum

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu

Občianske združenie Vidiecky parlament
na Slovensku

zástupca víťaza súťaže Dedina roka 2015 –
obce Spišský Hrhov

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Dedina ako hospodár

Dedina ako maľovaná

Dedina ako klenotnica

Dedina ako pospolitosť

Predmet súťaže a zameranie hodnotených oblastí

Súťažiaci obce musia prezentovať komplexne vykonávaný rozsah obnovy dediny v hodnotených oblastiach, pričom ciele by nemali byť plnené iba samosprávou, ale aj ďalšími partnermi. V rámci súťaže sú dediny posudzované na základe nasledujúcich okruhov hodnotiacich kritérií:

... charakterizuje ju prítomnosť, výkonnosť a verejná angažovanosť miestnych podnikov, závodov a iných hospodárskych subjektov, súčinnosť poľnohospodárov, lesníkov a obce, ekologicky únosné a racionálne využívanie a zaobchádzanie s miestnymi zdrojmi, surovinami a ich využitie vo výrobe, vytváranie podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti.

... sa môže pochváliť viacerými obnovenými objektmi a drobnou architektúrou, súladom starého a nového, čitateľným prejavom stavebného poriadku a snahou rešpektovať regionálnu architektúru v novej výstavbe, čistotou a celkovým vzhľadom obce.

... sa posudzuje v rámci uchovávaní kultúrnych hodnôt, realizácie kultúrnych aktivít, pestovania miestnej hrdosti, zachovávaní tradícií, zvykov a zručnosti. Do úvahy sa berie uchovanie pôvodných objektov ľudového staviteľstva, ochrana prírodných a kultúrnych lokalít, celková atmosféra a originalita obce.

... charakterizuje ju rozsah a rôznorodosť spolkovej, klubovej a inej záujmovej činnosti, podmienky na verejné spoločenské stretnutia, sociálne služby a charita, starostlivosť o dôchodcov, mládež a marginalizované skupiny, stav výchovy, vzdelávania a osvetu, podmienky pre šport a oddych, komunikácia a práca s ľuďmi, občianska angažovanosť a spolupráca.

... sa posudzuje podľa uzavretých dohôd a fungujúcich partnerstiev, uplatnených metód a stratégie zabezpečovania udržateľného rozvoja vrátane existencie rozvojových dokumentov, medziobecnej a cezhraničnej spolupráce, odovzdávania skúseností a kultúry partnerských vzťahov.

... sa prejavuje predovšetkým dobrou úrovňou zariadení slúžiacich cestovnému ruchu - ubytovacích, stravovacích, športových, kultúrno-spoločenských a doplnkových služieb a využívaním prvkov miestneho koloritu. K tomu patrí pohostinnosť, sprístupnenie miestnych atrakcií, kvalitné informácie, priestorové informačné značenie, propagácia, náučné a turistické chodníky, cyklotrasy a verejné oddychové miesta.

... je taká, ktorá sa stará o krajinu a verejné priestranstvá ako o vlastnú záhradku. Udržiava životné prostredie na vysokej úrovni, chráni čistotu vody, vzduchu, pôdy, dbá na správnu likvidáciu odpadov, využíva environmentálne šetrné technológie a postupy, pri výstavbe zelene propaguje staré a krajové odrody, podporuje environmentálnu a regionálnu výchovu a vzdelávanie svojich občanov.

Do hodnotenia vstupujú kritéria udržateľnosti, koncepcnosti, schopnosti prezentovať sa, ojedinelosti a originality prístupov, myslenia obyvateľov, riadenia samosprávy, ale aj súladu s mottom súťaže o Európsku cenu obnovy dediny 2018 „myslieť dopredu“.

Dedina ako partner

Dedina ako hosťiteľ

Dedina ako záhrada

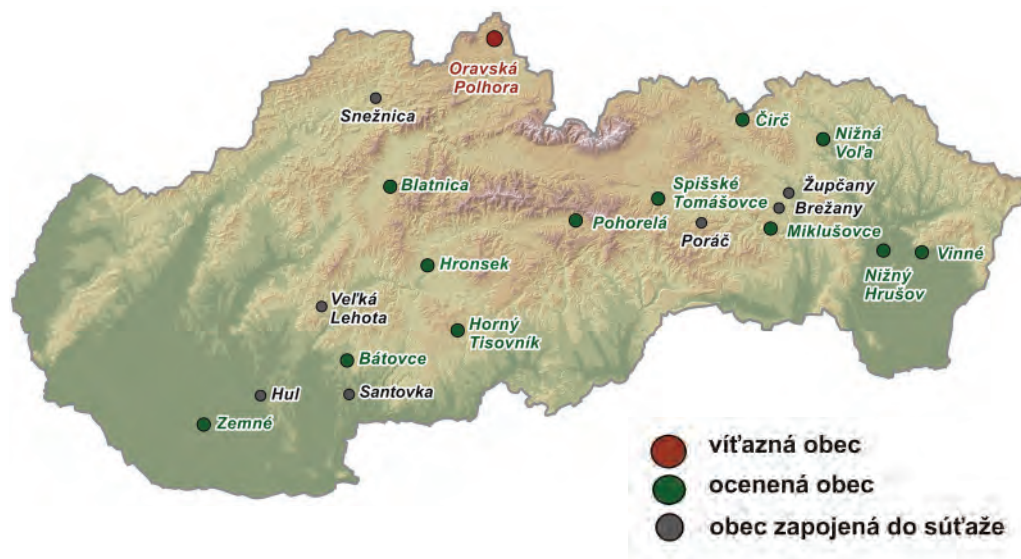
súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Súťažiace obce

Bátovce
 Blatnica
 Brežany
 Čirč
 Horný Tisovník
 Hul
 Hronsek
 Miklušovce
 Nižná Voľa
 Nižný Hrušov
 Oravská Polhora
 Pohorelá
 Poráč
 Santovka
 Snežnica
 Spišské Tomášovce
 Veľká Lehota
 Vinné
 Zemné
 Župčany

Hodnotenie obcí prihlásených do súťaže

Hodnotenie prebiehalo na dvoch úrovniach. V priebehu mesiacov máj a jún 2017 navštívili všetky prihlásené obce členovia Národnej hodnotiacej komisie, rozdelení do štyroch skupín. Každá obec dostala časový priestor v trvaní troch hodín, počas ktorého mala možnosť odprezentovať svoju obec. Záležalo na jej invencii, akú formu prezentácie zvolila a čo všetko komisii predstavila, či zaangažovala miestnych aktivistov, spolky, poslancov, podnikateľov.

Po návšteve všetkých obcí a po spracovaní hodnotiacich formulárov sa 10. - 11. augusta 2017 uskutočnilo záverečné rokovanie Národnej hodnotiacej komisie, na ktorom boli, na základe údajov z prihlášok, výjazdov v obciach, hodnotenia v skupinách, prezentácií a spoločných návrhov členov komisie, udelené ocenenia a bol určený víťaz súťaže.

Výsledky súťaže boli vyhlásené tlačovou správou 17. augusta 2017 v Banskej Bystrici.

Výsledky súťaže Dedina roka 2017

1. miesto

Oravská Polhora (okres Námestovo)

2. miesto

Zemné (okres Nové Zámky)

3. miesto

Blatnica (okres Martin)

Dedina ako hospodár

Spišské Tomášovce (okres Spišská Nová Ves) „Za dlhodobu vyrovnaný a koncepčný prístup k vytváraniu priaznivých podmienok pre dynamický socioekonomický a spoločenský rozvoj obce“

Dedina ako maľovaná

Miklušovce (okres Prešov) „Za kreatívne dotváranie harmonického vzhľadu dediny s dôrazom na detail“

Dedina ako klenotnica

Hronsek (okres Banská Bystrica) „Za príkladnú súčinnosť pri starostlivosti o pamiatky hmotného kultúrneho dedičstva a ich využívanie v aktivitách obce a rozvoji turizmu“

Pohorelá (okres Brezno) „Za udržiavanie jedinečného nehmotného kultúrneho dedičstva s dôrazom na naturel, miestnu hrdosť a tradičnú ľudovú kultúru“

Dedina ako pospolitosť

Nižná Voľa (okres Bardejov) „Za súdržnosť a zánietenosť obyvateľov v udržiavaní tradičnej dedinskej pospolitosti, miestnej hrdosti, záujmovej a spolkovéj činnosti“

Dedina ako partner

Čirč (okres Stará Ľubovňa) „Za iniciatívnu realizáciu obecnej a nadobecnej spolupráce na všetkých úrovniach partnerstiev“

Nižný Hrušov (okres Vranov nad Topľou) „Za intenzívne budovanie a udržiavanie partnerstiev, strategické a koncepčné smerovanie obce“

Dedina ako hosťiteľ

Vinné (okres Michalovce) „Za využívanie prírodných a kultúrno-historických daností územia v prospech rozvoja cestovného ruchu, pri zohľadňovaní záujmov a prosperity miestnych obyvateľov“

Dedina ako záhrada

ocenenie nebolo udelené

Mimoriadna cena

Horný Tisovník (okres Detva) „Za znovuobjavenie a obnovu ľudových náhrobníkov a rozvíjanie duchovného odkazu minulosti“

Cena generálneho partnera COOP Jednota Slovensko, s. d.

Bátovce (okres Levice) „Za oživenie komunitného života obyvateľov dediny a snahu o rozvíjanie nových tradícií“

Internetové hlasovanie verejnosti vyhrala obec **Čirč** (okres Stará Ľubovňa).

2017

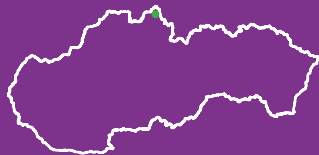
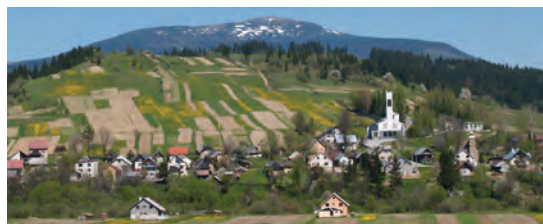
súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Dedina roka 2017

Oravská Polhora

Oravská Polhora je najsevernejšou dedinou na Slovensku. Dominantou obce je Babia hora, ktorá je symbolom Chránenej krajiny oblasti Horná Orava. Jej masív geografickou polohou a reliéfom vytvára podmienky chladnej a vlhkej klímy. Obec má množstvo prírodných zaujímavostí, ako napríklad jódobromový prameň Slaná voda. Najväčšiu časť územia Oravskej Polhory zaberajú lesné pozemky. Okrem práce s drevom, ktorá zamestnáva mnoho obyvateľov v obci, je tu zachované aj salašníctvo. Spolok miestnych chovateľov oviec sa snaží o zachovanie pôvodného slovenského plemena valaška, ktoré patrí medzi najstaršie druhy oviec vo východnej Európe. Okrem svojej osobitnej prírodnej scenérie je obec známa aj unikátnou gajdošskou a pastierskou kultúrou. Medzinárodného folklórneho festivalu s názvom Gajdovačka sa každoročne zúčastňuje viac ako 100 gajdošov zo Slovenska i z celého sveta. Gajdy a gajdošská kultúra boli aj vďaka aktivitám obce v roku 2015 zapísané do Zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska a neskôr do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Obec úzko spolupracuje s miestnymi spolkami a podnikateľskými subjektmi, pričom realizuje množstvo projektov zameraných na zvyšovanie kvality životného prostredia, prevenciu kriminality a odpadové hospodárstvo. Prostredníctvom domáчих a medzinárodných partnerstiev s Poľskom a Českom realizuje aj projekty, ktorých výsledkom sú kultúrne a spoločenské podujatia. Vďaka spájaniu sa vlastníkov rozdrobených pozemkov obyvateľia úspešne čerpajú prostriedky z rôznych finančných mechanizmov. O výchovu a rozvoj detí sa v Oravskej Polhore starajú dve základné školy s materskou školou. Obe sú zapojené do projektu Zelená škola, ktorý je súčasťou najväčšieho vzdelávacieho ekoprogramu na svete. Pre obyvateľov a návštevníkov Oravskej Polhory slúžia v rámci zimnej turistiky vybudované lyžiarske stredisko a bežecké trate. Napriek ťažkým životným podmienkam si obyvatelia Oravskej Polhory zachovávajú hrdosť beskydských goralov, goralské nárečie a vzťah k tradíciám svojich predkov.

okres Námestovo
počet obyvateľov 3 895
www.oravskapolhora.sk

Polhora, Polhora

*Polhora, Polhora to pječné mjastecko,
na pošrot Polhory vychodzí slunéčko.*

*Džedze mi je, džedze, muj Jasinek džedze,
na polhorskej pile vokrajecjy žeze.*

*Vokrajecjy žeze, desky sortyruje,
ani jeden nocke při mne hienocuje.*

*Grunicku Beskydže kto po tobje idže,
idže Jašineček neše mi vjonecek.*

*Vjonecek myrtovi džeže mi u glavu,
byk tě nestratila, ke pude páš krovjy.*

*Nepi Jašku vodky bo če bardzo skoda,
lepi če vósviezi babygursko voda.*

*Na pošrot Polhory rosno dva javory
a na šelnym třeťi ta mi vocko lečí.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

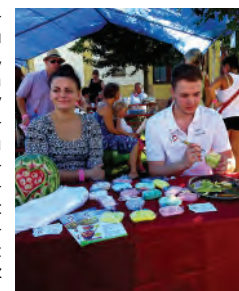

druhé miesto Zemné

Obec Zemné sa nachádza na okraji Žitného ostrova, na ľavej strane rieky Váh. Väčšina obyvateľstva sa zaoberá poľnohospodárstvom. Popri družstevnej veľkovýrobe tu zohráva významnú úlohu aj pestovanie plodín s využitím geotermálnej energie. Tradiáciu má pestovanie melónov, ich pestovatelia v obci patria v posledných rokoch medzi najväčších producentov. Obyvatelia obce sú hrdí na svojho slávneho rodáka – zabudnutého vynálezcu Štefana Aniána Jedlika, ktorý bol významným učiteľom a fyzikom. Eviduje sa 86 jeho objavov a vynálezov, no prístroj na výrobu sódy bol jeho jediným, ktorý našiel priemyselné uplatnenie. Obec mu zriadila pamätnú izbu v zrekonštruovanom kultúrnom dome, nazývanom aj Dom Jedlika. Plnička na sódovú vodu podľa jeho vynálezu sa nachádza v Dome Károly. Každé dva roky sa udeľuje cena Štefana Aniána Jedlika pre vedcov s významnými úspechmi. Dokonca aj fontána v obci má tvar sódovej fľaše. Obec realizuje množstvo kultúrno-spoločenských a športových podujatí, medzi najvýznamnejšie patria Strekové dni, ktoré každoročne navštívi okolo päťtisíc domácich i zahraničných hostí. Obec aktívne spolupracuje na domácej i medzinárodnej úrovni, realizuje projekty a kladie veľký dôraz na svoju propagáciu. Pri realizácii verejných priestranstiev úzko spolupracuje s odborníkmi. Svoju výhodnú polohu pri rieke Váh využíva na rekreačné a kultúrno-spoločenské aktivity. Zemné je moderná obec, ktorá si ctí svoju históriu, predkov, tradície a aktívne pracuje na svojom rozvoji.

okres Nové Zámky
počet obyvateľov 2 161
www.zemne.sk

Hymna

*Kde sa rieky zlievajú
a zem úrodnú zvlažujú,
kde si milenci šepkajú,
to je náš domov – Zemné.*

*Kde stojí socha Jedlika,
pamätná izba nás víta,
kde chutí chladný strek,
to je náš domov – Zemné.*

*Zemné, naša dedinka, Zemné, náš domov,
Zemné, sme tu pre teba, neopustíme ťa.*

*Kde vždy hľadia dopredu,
kde sú brehy vždy krásne,
kde viac národov v mieri nažíva,
to je náš domov – Zemné.*

*Kde hviezdy krajšie žiaria,
kde sú učepené hrobky,
kde sa rozdiely stierajú,
to je náš domov – Zemné.*

*Kde je príjemný piesok pri Váhu,
kde ťa zláka príroda,
kde naša hymna znie zo srdca,
to je náš domov – Zemné.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

tretie miesto

Blatnica

Uprostred Turčianskej kotliny, na úpätí Velkej Fatry sa nachádza Blatnica, obec s upravenými historickými domami, v starších prameňoch označovaná aj ako Turčianska záhradka. V obci natočili bratia Siakelovci, rodáci z Blatnice v roku 1921 prvý slovenský celovečerný hraný film Jánošík, ktorý UNESCO zaradilo v roku 1995 do Zoznamu svetového dedičstva. Geografické podmienky na vstupe do Gaderskej a Blatnickej doliny umožnili v obci rozvoj cestovného ruchu. Nachádzajú sa tu dva hotely, ktoré poskytujú kvalitné ubytovacie a stravovacie služby domácim a zahraničným turistom. Obec je veľmi aktívna pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí, ktoré majú vysoký ohlas a tradíciu. V obci sú upravené verejné budovy, priestranstvá a rodinné domy. Základná a materská škola sú vybavené modernou didaktickou technikou, školský areál je nápadito vysadený kvetinami a drevinami. Silnými stránkami obce sú dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, blízkosť zaujímavých lokalít, výhodná poloha na rovine v blízkosti Martina, bohatá história obce, tiché a kludné prostredie, vybudovaná technická infraštruktúra, dobré ubytovacie a stravovacie možnosti, vlastná výroba mliekarenských produktov a oleja, dostatok kultúrnych a spoločenských podujatí, ako i dobrý potenciál využitia poľnohospodárskej pôdy.

okres Martin
počet obyvateľov 942
www.blatnica.sk

*O Blatníci vám dnes spievam,
Blatnica je kvet,
čo v turčianskej záhradôčke
rastie už dlhý vek.*

*Krásne miesto Boh jej vybral
a žehná jej rásť,
obklopená vencom krásy
teší nás v každý čas.*

*Kto sa zrodil v našom kraji,
kto tu uzrel svet,
v svojom srdci vždy ju nosí
sťa vzácny amulet.*

*Rodoláskou zalievaná
rastie do krásy,
zachovaj ju, Bože večný,
tak na dlhé časy!*

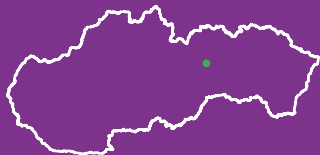
súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

dedina ako hospodár

Spišské Tomášovce

ocenenie „Za dlhodobovo vyrovnaný a koncepčný prístup k vytváraniu priaznivých podmienok pre dynamický socioekonomický a spoločenský rozvoj obce“

okres Spišská Nová Ves
počet obyvateľov 1 960
www.spissketomasovce.sk

*Tomášovský kostolíček, kolo neho hustý les,
keď ja tadiaľ pôjdem, spomínať si budem,
čo môj milý robí dnes.*

*Nič nerobí, ide – ide, na tom vranom koničku,
veselo si spieva a pritom pripína na ľavý bok šablíčku.*

*Keď si on tú šablú pripol, prežalostne zaplakal,
ach synu môj synu, kto tá na vojnu dal, kto je tomu príčina.*

*Príčina je toho pána, levočského žandára, on ma na vojnu vzal,
ostrú šablú pripol ešte mi aj vartu dal.*

Autor: Eva Gondová

Na severnom okraji Národného parku Slovenský raj so známym Tomášovským výhľadom sa nachádza obec Spišské Tomášovce. Poľnohospodárske pozemky v jej katastrálnom území obhospodaruje Poľnohospodárske družstvo Čingov, ktoré sa v spolupráci s obcou výrazne podieľa na hospodárskom, ale aj spoločenskom živote obce. Obec podporuje miestne podnikateľské subjekty a občianske združenie Verbum Bonum pri realizovaní ich hospodárskych aktivít, rozvoji turizmu, obnove remeselných zručností a ľudových tradícií. Do plánovania ďalšieho rozvoja obec zapája všetky skupiny obyvateľstva. Výsledkom je spracovaný a realizovaný územný plán s vyčlenenými plochami pre novú výstavbu rodinných domov. Keďže v obci je približne 38 % rómskeho etnika žijúceho v osade v intraviláne obce, prostredníctvom obce boli vysporiadané pozemky pod osadu a pri plánovaní sa pamätalo aj na rozvoj tejto lokality. Na okraji osady boli vybudované nové ulice so všetkými sieťami, kde si toto etnikum svojpomocne buduje nové radové i voľne stojace domy. Spišské Tomášovce sa snažia vytvárať priaznivé podmienky pre prílev predovšetkým mladých rodín, spoločenský rozvoj a rozvoj školstva, služieb a zamestnanosti.

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

dedina ako maľovaná

Miklušovce

ocenenie „Za kreatívne dotváranie harmonického vzhľadu dediny s dôrazom na detail“

Miklušovce sú malebnou obcou na južnom okraji Šarišskej vrchoviny, v pohorí Čierna Hora, so zástavbou v údolí toku Sopotnica. Obec má podhorský charakter s prevahou poľnohospodárskej pôdy v severnej časti a lesov v južnej časti katastrálneho územia. Výraznou črtou Miklušovci je zachovávanie pôvodnej zástavby, jej dotváranie nielen úpravou priestorov a výsadbou zelene, ale aj poriadkom a čistotou vo dvoroch, ich vkusným skrášľovaním s použitím prírodných materiálov. O verejné priestranstvá sa stará obec v spolupráci s občanmi, pričom aktívne zapájajú aj deti a mládež. Výsledky ich práce sú zrejme na detskom i futbalovom ihrisku, bylinkovej záhradke v materskej škole, miestnom cintoríne, verejných kvetinových záhonoch v obci, či na rozprávkovom chodníku škriatka Mikluša. Exteriérovú galériu obce tvoria dve drevené sochy a maľované balvany s náznakom hádanky o pôvodnom spôsobe obživy obyvateľov, ktorí sa v minulosti zaoberali ťažbou kameňa a dreva. Súčasťou galérie je aj drevená lavička cez potok spolu s veselými lavičkami a odpadkovými košími popri miestnej komunikácii. Smerovníky vyrobené zo samorastov zapadajú svojou jednoduchosťou do prostredia vidieckej krajiny. Nový vzhľad dostali aj betónové múriky namaľovaním postavičiek zo života obce, kvetinovej a maľovanej výzdoby sa dočkal aj zabudnutý betónový prefabrikát pri potoku. K novším detailom výzdoby patrí zobrazovanie pôvodných obyvateľov obce podľa dobových fotografií na priečeliach domov.

okres Prešov
počet obyvateľov 309
www.mikluszovce.ocu.sk

Ludová pieseň o Miklušovciach

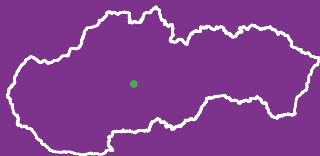
*V Miklušovskom polu hore vidly stoja,
miklušovske chlapani futbalu še boja.
Ej bo našo parobci, ej, futbal už nehraju,
radšej oni v bare pivko popijaju.*

*Pivko popijaju, otchoch nesluchaju,
ale na motorkoch rely predvadzaju.
Ej bo našo otcove štvartu ligu hrali
a tak Miklušovce reprezentovali.*

*Parobci, parobci, už še spametajce
a temu futbalu meno prinavracce.
Ej meno prinavracce, ej goly rozdavajce,
ale na dzivcatka nezapominajce.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

okres Banská Bystrica
počet obyvateľov 657
www.hronek.sk

*Lipovú vôňu vonia Hronek,
dedinka v krásnom súsoší,
kde nájdete všetko potešenie
pre srdce i pre oči.*

*Malý raj na zemi,
horami dookola obklopený.
Hron tečie už nie zradný,
lež umom ľudu skrotený.
Plte už dávno nesplávajú,
člnkári tu krásu dnes obdivujú.*

*Na brehu Hrona kostol stojí,
pred 285 rokmi postavený,
bez jediného klinca, celý drevený.
Pri ňom ešte staršia zvonica,
skvosty svetového dedičstva.*

*V strede sa kaštieľ vo svojej krásy,
s bocianím hniezdom na komíne, ukazuje dedine.
Tiež Vodný hrad sa upravuje a všade
lipy 285 ročné tou svojou krásou pútajú.*

*A v tomto súsoší storočí sa Hronečania stretávajú,
pri básničkách, vtipkovaní i pri piesni radi posedia.
Tak ako to len oni vedia, veď človečinu rozdávať...*

Autor: Jarmila Ďurčiková

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

dedina ako klenotnica Hronek

ocenenie „Za príkladnú súčinnosť pri starostlivosti o pamiatky hmotného kultúrneho dedičstva a ich využívanie v aktivitách obce a rozvoji turizmu“

Hronek, obec rozprestierajúca sa na brehu Hrona vo Zvolenskej kotline, je mimoriadne bohatá na pamiatky hmotného kultúrneho dedičstva. V jej katastrálnom území sa nachádzajú štyri umelecko-historické pamiatky, jeden pamätný dom a niekoľko 250-ročných líp. Najvýznamnejším klenotom obce je evanjelický drevený artikulárny kostol, zapísaný v Zozname svetového dedičstva UNESCO, ku ktorému patrí aj drevená zvonica postavená v roku 1726 na kamennom podklade. Budova fary je pamätným domom, ktorý pripomína viacerých slovenských kultúrnych dejateľov, ako boli Ján Simonides, Jozef Melcer a August Horislav Krčméry. Najstaršou stavbou v obci je Géczyovský goticko-renesančný kaštieľ zo 14. storočia, ktorý bol v roku 1576 prestavaný do dnešnej podoby. V súčasnosti je kaštieľ v štádiu reštaurovania. Mladší renesančno-barokový kaštieľ z roku 1775 pripomína svojou architektúrou náročných bášť renesančnú pevnosť. Patrí obci a každoročne sa v jeho priestoroch koná slávnostný Deň obce Hronek, kedy je prístupný verejnosti. Obec je prepojená so širším okolím prostredníctvom cyklotrasy – Rodinná cestička a je taktiež súčasťou Barbarskej cesty, ktorá spája mestá aj dediny, ktoré boli v minulosti centrom baníctva celoeurópskeho významu. Obec ponúka návštevníkom nielen zážitok z návštevy historických pamiatok, ale poskytuje i relaxačno-sportové, stravovacie a ubytovacie služby.

dedina ako klenotnica

Pohorelá

ocenenie „Za udržiavanie jedinečného nehmotného kultúrneho dedičstva s dôrazom na naturel, miestnu hrdosť a tradičnú ľudovú kultúru“

Na úpätí Nízkych Tatier, pod Orlovou sa nachádza obec Pohorelá. Vznikla počas valaskej kolonizácie a pôvodným spôsobom obživy jej obyvateľov bolo preto pastierstvo a ťažba dreva, čo malo vplyv najmä na vývoj osobitej nehmotnej ľudovej kultúry. Tradičné ľudové zvyky, viachlasné spevy, tance, pásmo, ako aj ľudovú hudbu dnes udržiava a šíri najstaršia horehronská dedinská folklórna skupina Kráľova Hoľa. Čerpá z hlbokéj studnice dedičstva otcov a matier z obce Pohorelá. Jej nasledovníkom je detský folklórny súbor Mladosť Pohorelá pôsobiaci pri miestnej základnej škole s materskou školou. Oba kolektívy prezentujú jedinečné pohorelské nárečie, ktoré bolo zaznamenané učiteľom Dr. Gejzom Horákom a v roku 1955 vydané Slovenskou akadémiou vied v publikácii pod názvom Nárečie Pohorelej. Ku skvostom patrí originálny viachlasný spev. Vďaka spojeniu mužských speváckych skupín viacerých horehronských obcí sa podarilo Viachlasný horehronský spev zapísať do Zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky a v súčasnosti ašpiruje na zápis do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Ku tradičnej ľudovej kultúre patrí tiež zachovávanie ľudového odevu - kroja. Pohorelský kroj má svoje typické znaky a dodnes je využívaný nielen pri folklórnych vystúpeniach, ale aj pri rôznych cirkevných sviatkoch, súkromných cirkevných obradoch a verejných podujatiach. Výroba krojov a ich súčastí od tkania plátna, cez výšivky, až po šitie, ale tiež kováčstvo, kožiarska výroba, rezárstvo, výroba košíkov, výroba čižiem patria medzi zachovávané remeselné zručnosti v obci.

okres Brezno
počet obyvateľov 2 237
www.pohorela.sk

Dobre num je v Pohorelej ...

*Dobre num je v Pohorelej bývať,
zimny vody spod Orlovej píjať.
V Pohorelej národ pracujúcy,
do spivaňa i do tanca súcy.*

*A keď zahrá ľudová muzyka,
starý, mladý na tanec uteká.
Čy sobota a čy je nedela,
v Pohorelej veselosti vela.*

*Za žynami chlopi pozerajo,
čo vrzgasy čyžmy posevajo.
Karpa nova sukňa plesirova
a ktuš pohorelky sy vyvrova.*

*Keď me 16 ročny vydavali,
štrnásti mi muzikanti hráli.
Byla svaiba velka neslychana,
hudba hrála do bjalygo rána.*

*A po roku žalostne plakala,
ach vožy muj , čo ja vykonalá.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

okres Bardejov
počet obyvateľov 287
www.niznavola.ou.sk

*Dobri dzeň! Vam ľudze, radzi vas vidzime,
z krasnej Nižnej Volei ku Vam prichodzime.*

*Ku Vam prichodzime v totu hodzinečku,
by sme zašpivali šumnu špivanečku.*

*Našo špivanečki radzi Vam zahrame
a tu sebe šicke vjedno zašpivame.*

*V jedno zašpivame, žeby ľudze znali,
žeby oni na nas dluho pametali.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

dedina ako pospolitosť

Nižná Voľa

ocenenie „Za súdržnosť a zánietenosť obyvateľov v udržiavaní tradičnej dedinskej pospolitosti, miestnej hrdosti, záujmovej a spolkovéj činnosti“

Nižná Voľa je malou radovou dedinou okolo toku Čarnošína, nachádzajúcou sa juhovýchodne od Bardejova. Polovicu výmery obce tvorí poľnohospodárska pôda, hlavne trvalé trávne porasty a približne tretinu pokrývajú najmä listnaté lesy. Napriek nepriaznivým ekonomickým podmienkam, poskytujú obec priestory a finančné príspevky pre aktivity rôznych záujmových združení a organizácií, ako sú Jednota dôchodcov, Unia žien, Slovenský červený kríž, Matica Slovenská, Dobrovoľný hasičský zbor a Polovnícke združenie Čarnošína. O zachovávanie ľudových tradícií sa starajú folklórny súbor Voľančan a detský folklórny súbor Čarnošínska. S podporou obyvateľov vybudovala obec na svojich okrajoch priestory pre športové aj oddychové aktivity. Dôraz je kladený aj na výchovu detí a podporu miestnej školy, kde je pre všetkých prístupná obecná knižnica. Obec takto vytvára podmienky pre všestranné spoločenské, športové a záujmové spolužitie celej pospolitosti obce. O harmónii vzťahov svedčí aj využívanie miestneho kostola pre obe konfesie žijúce v obci.

dedina ako partner

Čirč

ocenenie „Za iniciatívnu realizáciu obecnej a nadobecnej spolupráce na všetkých úrovniach partnerstiev“

Obec Čirč sa nachádza na severozápadnom úpätí Čergovského pohoria, pričom časť severného okraja obce hraničí s Poľskom, kde sa nachádza aj hraničný prechod Čirč - Le-luchów. Táto poloha ju predurčuje k budovaniu partnerstiev na miestnej aj medzinárodnej úrovni. Víziou obce do budúcnosti je zvyšovanie životnej úrovne všetkých vekových a etnických skupín realizáciou nových projektov a športových a kultúrnych podujatí. Túto víziu obec naplňa partnerskou podporou a spoluprácou s jednotlivými obecnými záujmovými združeniami, podnikateľskou sférou a tiež marginalizovaným rómskym etnikom. Vysporiadaním pozemkov pod rómskou osadou obec zabezpečila možnosť čerpania

finančných zdrojov na vybudovanie základnej infraštruktúry. Nadobecná spolupráca prebieha na úrovni Združenia obcí mikroregiónu Minčol, Miestnej akčnej skupiny Horný Šariš – Minčol a hlavne cezhraničnej poľsko – slovenskej spolupráce. K realizovaným projektom patrí Ochrana povodia hraničnej rieky Poprad prostredníctvom spoločného vodohospodárskeho projektu kúpeľnej obce Muszyna (PL) a Združenia obcí Mikroregiónu Minčol (SK). Vďaka projektu Spoločne pri hranici vznikol v obci nový multifunkčný športový areál a začala sa realizácia projektu Výstavba cyklookruhu spájajúceho kúpeľné miesta Doliny Popradu.

okres Stará Ľubovňa
počet obyvateľov 1 253
www.obeccirc.sk

Oj Čirču, mij Čirču

*Oj Čirču, mij Čirču, sevočko krásne,
dobrí mi za tobom serdečko nepraskne.*

*Viter mene odduv, daleko od seva,
v kotrym mene mamka, na tot švit priveva.*

*V Americkej bani, ťažko je robity,
od rána do noči na kolinoch byty.*

*Krvavy mozoli, ruky mi sužujut
a moji dítotky, doma hovodujut.*

*Neščeša ša valit na chudoba v bani,
i mi kamarata pid zemľom zostali.*

*Daj mi Bože ščeša išči domu prity,
na Čirčanskej cerkvi križik uvidity.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

okres Vranov nad Topľou
počet obyvateľov 1 547
www.niznyhrusov.sk

Ponad Nižný Hrušov

/: Ponad Nižný Hrušov búrka še prehnala, /

/: Maloveské lučky, Maloveské lučky,
Maloveské lučky vodička zalala. /

/: A kedz ich zaľala mušel ja še brodzic, /

/: nemuch ja na lučkoj, nemuch ja na lučkoj, nemuch
ja na lučkoj švame dzivče zvodzic. /

/: Ja totu vodičku nemožem prebrodzic, /

/: šednem na konička, šednem na konička, šednem
na konička pujazdem dzivče zvodzic. /

/: Vodička vysoko dzivčatko daleko, /

/: jaj Bože muj Bože, jaj Bože muj Bože, jaj Bože muj
Bože boli me šerdečko. /

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

dedina ako partner

Nižný Hrušov

ocenenie „Za iniciatívnu realizáciu obecnej a nadobecnej spolupráce na všetkých úrovniach partnerstiev“

Nižný Hrušov sa rozprestiera na rozhraní Ondavskej vrchoviny a Východoslovenskej nížiny. Vhodné podmienky pre poľnohospodársku výrobu využíva Poľnohospodárske družstvo Nižný Hrušov, ktoré je najväčším zamestnávateľom a zároveň partnerom obce. Zamestnanosť v obci podporujú čokoládovňa a aukčná spoločnosť, ktoré rozvíjajú svoju činnosť na medzinárodnej úrovni. Miestni podnikatelia dodávajú svoje suroviny do pohostinstva a cateringu prevádzkovaného obcou. Pri realizovaní množstva kultúrnych, spoločenských a športových podujatí je nevyhnutná spolupráca obce so záujmovými a spoločenskými organizáciami a združeniami obce, ktorými sú Divadelný ochotnícky krúžok, SANDOW – kultúrnický oddiel, TJ Družstevník Nižný Hrušov, OZ za rozvoj Nižného Hrušova, poľovnícke združenie Vlčia hora, Jednota dôchodcov Slovenska, Zväz zdravotne postihnutých, Dobrovoľný hasičský zbor, Červený kríž, Lesné pozemkové spoločenstvo, mužská spevácka skupina Hrušovčan a Rybársky zväz. Obec sa podieľa na organizovaní ich podujatí aj poskytovaním priestorov a každoročnými finančnými príspevkami na ich činnosť. V rámci mimoobecnej spolupráce je obec členom Mikroregiónu Naša dražka, MAS pod hradom Čičva a spolupracuje aj s obcami, ktoré majú v názve Hrušov. Cezhraničnú spoluprácu má nadviazanú aj s maďarskou dedinou Hatvan, s ktorou ju spája aj známa historická osobnosť výtvarníčky Anny Lesznai. Všetky rozvojové a koncepcné aktivity obce vychádzajú zo schválených strategických a územnoplánovacích dokumentov.

dedina ako hosťiteľ'

Vinné

ocenenie „Za využívanie prírodných a kultúrno-historických daností územia v prospech rozvoja cestovného ruchu, pri zohľadňovaní záujmov a prosperity miestnych obyvateľov“

Obec Vinné sa nachádza na juhozápadných svahoch pohoria Vihorlat, ktorého sopečné vyvreliny a prírodné danosti v nej vytvorili vhodné podmienky na pestovanie viniča a výrobu vína. Tradícia výroby vína stála aj za vznikom názvu obce. Na konci 19. storočia bolo na neúrodnej zamokrenej pôde vytvorené Vinianske jazero a v 60. rokoch 20. storočia bola vybudovaná vodná nádrž Zemplínska šírava, čo podporilo rozvoj cestovného ruchu. V katastrálnom území obce, hlavne v lokalitách Hôrka a Vinianske jazero, postupne vznikli rekreačné zariadenia a služby cestovného ruchu, ktoré poskytujú prácu domácomu obyvateľstvu. Južné až západné úpätie vršku Senderov je pokryté vinicami s malebnými vinárskymi domčekmi nazývanými jatky alebo borházy. Archeologická lokalita Senderov s obnovenými základmi kostolíka z ranného obdobia kresťanstva, ktorá sa nachádza nad vinicami, patrí do prírodnej rezervácie Vinianska stráň a sú z nej nádherné výhľady na Zemplínsku šíravu a široké okolie. Dalším magnetom obce je pre turistov v súčasnosti obnovovaný Viniansky hrad z 13. storočia, ležiaci uprostred prírodnej rezervácie Viniansky hradný vrch. V oboch rezerváciách sa nachádzajú vzácné xerothermné a lesostepné spoločenstvá. Prírodné a rekreačné zaujímavosti sú dostupné po prehľadne značených turistických chodníkoch. Pre domácich a návštevníkov obec organizuje množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré sa konajú tak v obci, ako aj na amfiteátri Zemplínska šírava.

okres Michalovce
počet obyvateľov 1 725
www.vinne.sk

Vinné naše

*Mám rád víno a ľúbim Teba,
Vinné - dedina jediná moja.
Doma stačí aj kôrka chleba,
keď duša býva plná pokoja.*

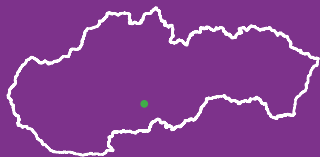
*Nové dni aj spomienky žijú
doma - v dedine jedinej našej,
keď v dialkach si, neoslabiš ju,
v srdci nosíme návratu nádej.*

*Tu snívam, tu žijem aj umieram,
na stráni a v objati viníc.
Tu láska je, nádej aj dôvera,
anjel strážny nad našim Vinným.*

Autor: Palo Naď

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

okres Detva
počet obyvateľov 187
www.hornytisovnik.eu

*Cez Tisovník vybijaný chodník,
po ňom chodí zarmútený Janík,
chodí, chodí a tak si rozmýšľa,
že mu karta od cisára pána prišla.*

*Cisár, cisár srdca neverného,
nerichtuj mi ty tátoša vranýho,
nezvykol som na koni rajtovať,
len tisouskuo šire poľo orat.*

*V tom tisovskom rozoranom poli,
bývalo mi podosiaľ po vôli,
ale teraz viac mi už nebude,
keď mi kapráľ rozkazovať bude.*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

mimoriadna cena Horný Tisovník

ocenenie „Za znovuobjavenie a obnovu ľudových náhrobníkov a rozvíjanie duchovného odkazu minulosti“

Horný Tisovník je najjužnejšou obcou okresu Detva, no jeho minulosť a tradície sú novohradské. Kedysi patril k najľudnatejším obciam Novohradu no mimoriadna miera vyludnenia spôsobila, že obec a okolie si v mnohom udržali svoj pôvodný charakter, vrátane zachovaných historických krajinných štruktúr s poľnohospodársko-pastierskym rázom krajiny. V obci Horný Tisovník sa zachovali mimoriadne bohato tvarované a zdobené kamenné náhrobníky, ktorými označovali hroby svojich zosnulých evanjelici augsburského vyznania približne v rokoch 1870 – 1910. Môžeme dokonca hovoriť o kamennej databáze znakov a symbolov, ktorá sa inde na Slovensku v takejto podobe nezachovala. Pokojná až nostalgická atmosféra Horného Tisovníka je svedectvom o minulosti bohatej na jej obyvateľov, ich príbehy a bohatstvo každodenného života, ktoré sa postupom času vytratilo. Toto tajomstvo sa obec snaží obnovovať a uchovávať. V obci sa nachádza katolícky kostol z rokov 1751 – 1755 a evanjelický kostol z roku 1865. Zachovali sa tu aj tri zaujímavé zvonice a obnovila sa dvojica pôvodných vahadlových studní. V Hornom Tisovníku je zriadená pamätná izba venovaná novohradským ľudovým náhrobníkom a od roku 2009 obec neustále vyvíja aktivity na ich prezentáciu a záchranu.

cena generálneho partnera COOP Jednota Slovensko, s. d. Bátovce

ocenenie „Za oživenie komunitného života obyvateľov dediny a snahu o rozvíjanie nových tradícií“

Obec Bátovce sa rozprestiera približne 14 kilometrov severovýchodne od mesta Levice na hlavnej ceste do Banskej Štiavnice. V minulosti boli Bátovce banským mestom s kráľovskou mincovňou, ktorá stála na mieste terajšieho obecného úradu. V obci sa nachádza rímskokatolícky Kostol sv. Martina, goticky prestavaná pôvodne románska stavba z 1. polovice 13. storočia. V bývalých pivničných priestoroch pod farou vznikla vďaka iniciatíve farníkov nová kaplnka zasvätená Sv. Urbanovi - patrónovi vinohradníkov a vinárov. Evanjelický kostol z roku 1873 je národnou kultúrou pamiatkou. K bohatému kultúrnemu životu Bátovčian patrí miestna mužská spevácka skupina Bátovčan, obec organizuje podujatia ako Bátovský jarmok, či Bátovská koštovka vín. Konajú sa na námestí, ale aj v zrekonštruovanom Gazdovskom dvore. Medzi obyvateľmi sa obľube teší aj Richtársky ples, Tradičné stávanie mája alebo Jánska vatra, ktorá sa koná na priehrade Lipovina. V obci sídli divadlo Pôtoň, ktoré vzniklo v roku 2000 a je nositeľom viacerých ocenení za umeleckú činnosť a neformálne vzdelávanie. V roku 2008 sa divadlo presťahovalo z priestorov levickej kaviarne do kultúrneho domu, ktorý v Bátovciach získalo do 30-ročného bezplatného prenájmu. Od roku 2015 prevádzkuje divadlo aj kino, ktorého program je zameraný najmä na súčasnú európsku kinematografu.

okres Levice
počet obyvateľov 1 146
www.batovce.sk

*Pod tým Sitnom leží naša dedina,
Bátovce sa ona menom, nazýva.
Kto k nám príde len sa trochu podívať,
s nami si chce pekné piesne zaspievať.*

*Úrodný kraj, šire lány obilí,
sady jablák vždy Bátovce zdobili.
/: Hrdosť naša, vinohrady a z nich dobré vínko je,
z našich lochov vínné piesne počúť je. /:*

*Hrdí sme my, že sme praví Slováci,
skrátka srdcom bátovskí sme rodáci.
Kto má rád spev, naše zvučné pesničky,
chcel by s nami u nás zostať navždycky.*

*Úrodný kraj, šire lány obilí,
sady jablák vždy Bátovce zdobili.
/: Hrdosť naša, vinohrady a z nich dobré vínko je,
z našich lochov vínné piesne počúť je. /:*

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Európska cena obnovy dediny 2018

európske ocenenie za rozvoj vidieka a obnovu dediny pod mottom „myslieť dopredu“

Cieľom Európskeho pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE) so sídlom vo Viedni je predovšetkým posilniť medzinárodnú výmenu skúseností medzi členským krajinami a regiónmi EÚ, vytvárať pozitívny verejný záujem o problémy ľudí žijúcich na vidieku a čo najlepšie podporovať rozvoj životaschopných a atraktívnych dedín a udržiavanie krajiny.

ARGE uskutočňuje celý rad aktivít v rôznych európskych regiónoch, ktoré sa sústreďujú predovšetkým na ekologické, ekonomické, sociologické a kultúrne otázky života na vidieku. Popri medzinárodných kongresoch, rokovaníach a diskusných fórach, početných publikáciách a pravidelných exkurziách organizuje v dvojročných intervaloch súťaž o Európsku cenu obnovy dediny.

Slovenská republika je členom ARGE prostredníctvom MŽP SR od roku 1997 a odvtedy sa pravidelne zúčastňuje na zasadnutiach riadiaceho výboru ARGE, kongresov a študijných ciest po krajinách EÚ zameraných na ochranu a tvorbu krajiny, má prístup k veľkému množstvu odborných materiálov a do európskej súťaže vyslala osem obcí – víťazov národnej súťaže Dedina roka (Soblahov, Hrušov, Vlachovo, Liptovskú Tepličku, Dobrú Nivu, Oravskú Lesnú, Malé Dvorníky a Spišský Hrhov).

Súťaž o 15. Európsku cenu obnovy dediny je organizovaná s cieľom prezentovať a oceniť obzvlášť výnimočné a príkladné procesy rozvoja a obnovy vo vidieckych oblastiach Európy – s prihliadnutím na ekonomický a kultúrny kontext. Hlavným kritériom je, aby opatrenia realizované v súlade s víziou Európskeho pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE) pre trvalo udržateľný rozvoj európskych dedín a vidieckych obcí, prispievali k posilňovaniu životaschopnosti vidieckych oblastí a zvyšovaniu kvality života na vidieku. Súťaž podporuje najmä tie dediny, vidiecke obce a združenia v Európe, ktoré stavajú aktuálne výzvy svojho prostredia na prístupoch „zdola“ a prostredníctvom realizácie inovatívnych, vizionárskych a trvalo udržateľných projektov zabezpečujú moderný a na budúcnosť orientovaný rozvoj. Preto by mala byť týmto lokalitám venovaná osobitná pozornosť, aby sa otvorili pred svojim regiónom, svojou krajinou, Európou a zvyškom sveta. Zahŕňa to aj pripravenosť prevziať zodpovednosť za zdlanie veľkých prekážok v rámci svojich možností a nájsť správne riešenie.

Motto súťaže „myslieť dopredu“ odráža skutočnosť, že žijeme stále v zložitejšom svete, v ktorom každé rozhodnutie a opatrenie ovplyvní iné sektory. Samotná obec, vidiek a ich rozvoj je konfrontovaný s prekážkami, ktoré treba prekonať. K tomu sa pripája skutočnosť, že vidiecky rozvoj je stále vo väčšej miere konfrontovaný s výzvami, ktoré nie je možné prekonať v úzko priestorových hraniciach ani jednoduchými odpoveďami. Motto by malo byť signálom, aby sme našu pozornosť upriamili na zmenenú realitu, prejavili sa ako objavitelia a odvážili sa vykročiť na cestu za pokrokom s inovatívnymi, kreatívnymi a trvalo udržateľnými opatreniami. Myslieť v dlhodobom kontexte, udržateľne, s prihliadnutím na inovatívne, kreatívne a rozvojové procesy. To je obzvlášť dôležité pre zapojenie všetkých obyvateľov, ktorí majú vzťah k svojmu okoliu a priestoru, do miestneho diania. Tak sa získajú a prilákajú nové pohľady, nápady a perspektívy. V neposlednom rade, motto súťaže oslovuje vidiecke oblasti k podpore a vzájomnej spolupráci so svojimi susedmi a k spoločnému spájaniu síl prostredníctvom mikroregiónov, regionálnych spolkov a združení.

Účasť a úspechy slovenských obcí v súťaži o Európsku cenu obnovy dediny

Európska cena obnovy dediny 2016

Motto súťaže: „byť otvorený“

Počet súťažiacich obcí: 24 z 16 európskych krajín

Víťaz: **Fließ, Tirolsko, Rakúsko**

Spišský Hrhov: Európska cena obnovy dediny za vynikajúce výsledky vo viacerých oblastiach rozvoja dediny a mimoriadna cena za spolužitie všetkých skupín obyvateľov v obci

„Obec Spišský Hrhov prežila v druhej polovici minulého storočia veľmi ťažké obdobie, čo sa okrem iného prejavilo klesajúcim počtom obyvateľstva a takmer 100 % nezamestnanosťou. V roku 1998 sa proti tomuto trendu formoval „občiansky odpor“ a obyvatelia sa aktívne zapojili do rozvoja Spišského Hrhova. Najdôležitejší cieľ na tejto spoločnej ceste do budúcnosti je vziať rómsku komunitu so sebou, umožniť a vysoko oceniť vzájomné spolunažívanie obyvateľov obce. Obec založila vlastnú firmu, ktorá ako ekonomický a hospodársky motor umožnila obyvateľom obce pracovať. Miestna infraštruktúra je obnovená, ľudia bývajúci a zároveň pracujúci v obci vytvárajú hodnoty pre celý región. Starostlivosť o deti a vzdelávanie sa v obci nastavila príkladne. Vďaka otvorenej spolupráci zažíva mladá generácia otvorený a vysoko cenený prístup vo vzájomnom spolunažívaní. Tým je základ pre spoločnú budúcnosť natrvalo zakotvený.“

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk
www.landentwicklung.org

EUROPÄISCHE ARGE
LANDENTWICKLUNG
DORFERNEUERUNG

Európska cena obnovy dediny 2014

Motto súťaže: „lepšie žiť“

Počet súťažiacich obcí: 29 z 12 európskych krajín

Vítaz: **Tihany, Veszprém, Maďarsko**

Malé Dvorníky: Európska cena obnovy dediny za komplexný, trvalo udržateľný rozvoj dediny mimoriadnej kvality v súlade s mottom súťaže

„Cena za všestranný rozvoj, ktorý sa snaží vyhovieť požiadavkám na poľnohospodárstvo, výstavbu, sociálny, ekonomický a ekologický rozvoj. Porota ocenila, že napriek veľmi ťažkej východiskovej situácii dokázala obec na základe vhodných stratégií naštartovať dynamický a komplexný rozvoj. Popri výstavbe technickej infraštruktúry a realizácii opatrení týkajúcich sa stavebného poriadku a vzhľadu obce uskutočnila celý rad projektov v sociálnej, ekonomickej, kultúrnej a vzdelávacej oblasti, s dôrazom na životné prostredie, či obnoviteľné zdroje energií. Pozoruhodná je spolupráca obce na medzinárodnej úrovni. S partnermi z Maďarska, Rakúska, Chorvátska a Českej republiky dokázala realizovať množstvo projektov zameraných na účasť obyvateľov, kultúrne dedičstvo, či budovanie cyklotrás a rozvoj turizmu. Ďalšími projektmi sa Malým Dvorníkom podarilo presadiť aj v oblasti ochrany životného prostredia a využitia obnoviteľných zdrojov energie a projektom SUN IS LIFE mala obec docieľiť svoju energetickú samostatnosť.“

Európska cena obnovy dediny 2012

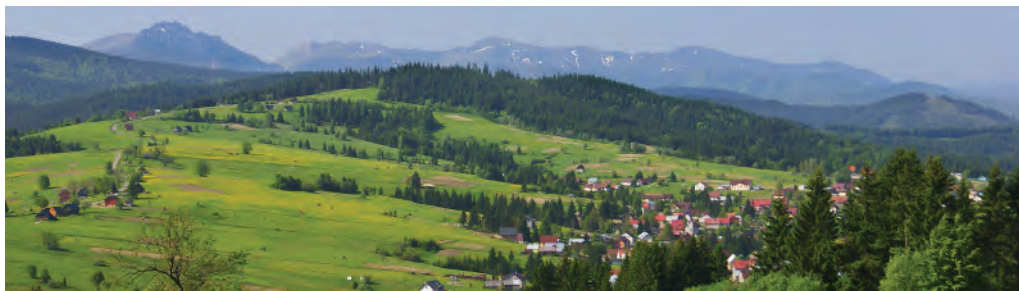
Motto súťaže: „budúcnosti na stope“

Počet súťažiacich obcí: 29 z 11 európskych krajín

Víťaz: **Vals, Graubünden, Rakúsko**

Oravská Lesná: Európska cena obnovy dediny za mimoriadne výkony v jednotlivých oblastiach obnovy dediny

„Cena za to, že obec dokáže naplno využívať miestny potenciál a dokáže intenzívne podporovať účasť obyvateľov na živote a rozvoji obce. Popri mnohých realizovaných opatreniach stojí za pozornosť predovšetkým sociálna oblasť, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, podpora miestnej ekonomiky.“

Európska cena obnovy dediny 2010

Motto súťaže: „nová energia pre silné spolunažívanie“

Počet súťažiacich obcí: 30 z 11 európskych krajín

Víťaz: **Langenegg, Vorarlberg, Rakúsko**

Dobrá Niva: Európska cena obnovy dediny za mimoriadne výkony vo viacerých oblastiach obnovy dediny

„Cena za vynikajúce, nasledovaniahodné výkony v sociálnej a kultúrnej oblasti. Zvláštne uznanie si zasluhuje angažovanosť miestnych občanov v oblasti zachovávaní historického dedičstva a udržiavania miestnych tradícií, ako aj významný podiel obce a miestnych hospodárov pri vytváraní kultúrnej krajiny a pri starostlivosti o chránené územie Gavurky.“

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk
www.landentwicklung.org

EUROPÄISCHE ARGE
LANDENTWICKLUNG
DORFERNEUERUNG

Európska cena obnovy dediny 2008

Motto súťaže: „budúcnosť cestou spoločenských inovácií“

Počet súťažiacich obcí: 29 z 12 európskych krajín

Vítaz: **Sand in Taufers, Južné Tirolsko, Taliansko**

Liptovská Teplička: kandidát na víťazstvo a Európska cena obnovy dediny za komplexný trvalo udržateľný rozvoj dediny mimoriadnej kvality v súlade s mottom súťaže

„Okúzdľuje všestranným rozvojom, ktorý sa snaží vyhovieť požiadavkám na poľnohospodárstvo, výstavbu, sociálny, ekonomický a ekologický rozvoj. Príkladným je jednoznačný prechod na biologicko-ekologické hospodárenie na lúkach a pasienkoch už v prvých okamihoch rozvoja obce, čo poukazuje na zodpovedný prístup k zachovaniu aj v európskom meradle jedinečnej kultúrnej krajiny. Vysokou mierou oslovujú aj ďalšie aktivity, ako miestne komunikácie obmedzené uvedomelým spôsobom, úspešné turistické iniciatívy, prierezové prístupy k obehu produktov, angažovaná starostlivosť o tradície, mimoriadne inovatívna škola, výrazné otvorenie sa pre moderné informačno-komunikačné média prostredníctvom vlastnej miestnej televízie s týždňovým regionálnym programom a v neposlednom rade príkladná spolupráca s rómskou komunitou, ktorá tvorí 25 % miestneho obyvateľstva a ktorú sa obec snaží integrovať, ale nie asimilovať.“

Európska cena obnovy dediny 2006

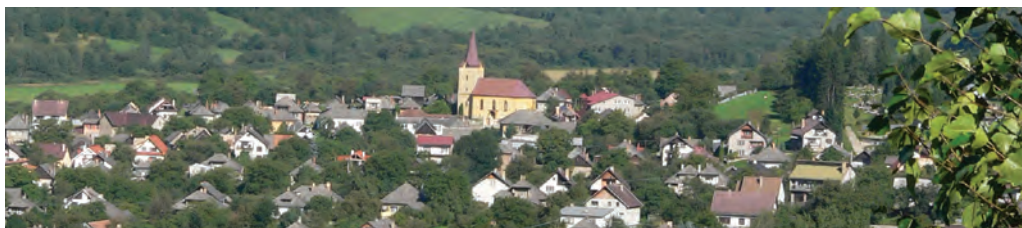
Motto súťaže: „zmena ako príležitosť“

Počet súťažiacich obcí: 30 z 11 európskych krajín

Vítaz: **Koudum, Friesland, Holansko**

Vlachovo: Európska cena obnovy dediny za mimoriadne výkony

„Cena za to, akým pozoruhodným spôsobom stavia obec svoj rozvoj na spojení stavebno-kultúrnych a krajinárskych kvalít a prijateľného turizmu. Mnohé parciálne projekty, ako renovácia kaštieľa, či revitalizácia rybníkov, sú úspešným znakom tohto snaženia. Odborný dohľad a výrazná občianska angažovanosť sú ďalšími veľkými pozitívami.“

Európska cena obnovy dediny 2004

Motto súťaže: „cesta k jedinečnosti“

Počet súťažiacich obcí: 32 z 11 európskych krajín

Víťaz: **Ummendorf, Sasko-Anhaltsko, Rakúsko**

Hrušov: Európska cena obnovy dediny za mimoriadne výkony vo viacerých oblastiach obnovy dediny

„Ocenenie z dôvodu, že obec je za najťažších geografických a hospodárskych podmienok na najlepšej ceste uchrániť si svoju identitu, vybudovať infraštruktúru, zlepšiť kvalitu života a vybudovať prijateľný turizmus pri uplatňovaní tradičných remesiel a kultúrnych aktivít. Pozoruhodná je aj integrácia Rómov v škole a spoločnosti, ako aj príkladná spolupráca so susednými obcami a združeniami.“

Európska cena obnovy dediny 2002

Motto súťaže: „prekračovanie hraníc“

Počet súťažiacich obcí: 33 z 11 európskych krajín

Víťaz: **Grosses Walsertal, Vorarlberg, Rakúsko**

Soblahov: Európska cena obnovy dediny za mimoriadne výkony vo viacerých oblastiach obnovy dediny

„Ocenenie za mimoriadne výkony vzťahujúce sa na rozvoj rekreačného strediska s vysokými ekologickými kvalitami, zlepšovanie infraštruktúry a situácie v oblasti zamestnanosti, zachovávaním národnej kultúry a za milé opatrenia realizované na báze vzorovej kooperácie s krajským mestom a občianskou iniciatívou.“

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk
www.landentwicklung.org

2015

Prehľad ocenených obcí v predchádzajúcich ročníkoch súťaže Dedina roka

- Vítaz súťaže Spišský Hrhov** (okres Levoča)
- 2. miesto Bošáca** (okres Nové Mesto nad Váhom)
- 3. miesto Kapušany** (okres Prešov)

OCENENIA

Dedina ako hospodár
Muránska Dlhá Lúka (okres Revúca)

Dedina ako maľovaná
ocenenie nebolo udelené

Dedina ako klenotnica
Klátova Nová Ves (okres Partizánske)
Lúčky (okres Ružomberok)

Dedina ako pospolitosť
Dúbrava (okres Levoča)

Dedina ako partner
Tuchyňa (okres Ilava)

Dedina ako hosťiteľ
Vyhne (okres Žiar nad Hronom)

Dedina ako záhrada
Jablonka (okres Myjava)

Mimoriadna cena
Píla (okres Pezinok)

Internetové hlasovanie verejnosti
Tuchyňa (okres Ilava)

Víťaz súťaže Malé Dvorníky (okres Dunajská Streda)

2. miesto Špania Dolina (okres Banská Bystrica)

3. miesto Pruské (okres Ilava)

OCENENIA

Dedina ako hospodár

Jablonka (okres Myjava)

Dedina ako maľovaná

Badán (okres Banská Štiavnica)

Dedina ako klenotnica

Sebechleby (okres Krupina)

Dedina ako pospolitosť

Pavlovce nad Uhom (okres Michalovce)

Dedina ako partner

Šarovce (okres Levice)

Dedina ako hosťiteľ

Blatnica (okres Martin)

Dedina ako záhrada

Bošáca (okres Nové Mesto nad Váhom)

Mimoriadna cena

Kechnec (okres Košice-okolie)

Internetové hlasovanie verejnosti

Dubník (okres Nové Zámky)

Víťaz súťaže Oravská Lesná (okres Námestovo)

2. miesto Pruské (okres Ilava)

3. miesto Hervartov (okres Bardejov)

OCENENIA

Dedina ako hospodár

Cigel' (okres Prievidza)

Dedina ako maľovaná

ocenenie nebolo udelené

Dedina ako klenotnica

Heľpa (okres Brezno)

Dedina ako pospolitosť

Bajany (okres Michalovce)

Miklušovce (okres Prešov)

Dedina ako partner

Jasenica (okres Považská Bystrica)

Dedina ako hosťiteľ

Valča (okres Martin)

Dedina ako záhrada

Horný Hričov (okres Žilina)

Mimoriadna cena

Pavlovce nad Uhom (okres Michalovce)

Internetové hlasovanie verejnosti

Heľpa (okres Brezno)

2013

2011

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

2009

- Vítaz súťaže Dobrá Niva** (okres Zvolen)
2. miesto Prenčov (okres Banská Štiavnica)
3. miesto Mošovce (okres Turčianske Teplice)

OCENENIA

Dedina ako hospodár
Trenčianska Turá (okres Trenčín)

Dedina ako maľovaná
ocenenie nebolo udelené

Dedina ako klenotnica
Malá Trňa (okres Trebišov)

Dedina ako pospolitosť
Slovenská Ľupča (okres Banská Bystrica)

Dedina ako partner
Malé Dvorníky (okres Dunajská Streda)

Dedina ako hosťiteľ
ocenenie nebolo udelené

**Cena za starostlivosť o zeleň
a životné prostredie**
Hontianske Moravce (okres Krupina)
Korytárky (okres Detva)

Mimoriadna cena
Pruské (okres Ilava)

Internetové hlasovanie verejnosti
Okoličná na Ostrove (okres Komárno)

**Zvláštna cena Slovenskej agentúry
pre cestovný ruch**
Mošovce (okres Turčianske Teplice)

- Vítaz súťaže Liptovská Teplička** (okres Poprad)
2. miesto Očová (okres Zvolen)
3. miesto Pruské (okres Ilava)

OCENENIA

Dedina ako hospodár
Štrba (okres Poprad)

Dedina ako maľovaná
ocenenie nebolo udelené

Dedina ako klenotnica
Raslavice (okres Bardejov)
Uhrovce (okres Bánovce nad Bebravou)

Dedina ako pospolitosť
Medzibrod (okres Banská Bystrica)
Moravany nad Váhom (okres Piešťany)

Dedina ako partner
Uhrovec (okres Bánovce nad Bebravou)

Dedina ako hosťiteľ
Štrba (okres Poprad)

**Cena za starostlivosť o zeleň
a životné prostredie**
Semerovo (okres Nové Zámky)

Mimoriadna cena
Spišský Hrhov (okres Levoča)

Internetové hlasovanie verejnosti
Medzibrod (okres Banská Bystrica)

2007

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

-
- Víťaz súťaže Vlachovo** (okres Rožňava)
2. miesto Čierny Balog (okres Brezno)
3. miesto Semerovo (okres Nové Zámky)

OCENENIA

Dedina ako hospodár
Pruské (okres Ilava)

Dedina ako maľovaná
Čečejuvce (okres Košice-okolie)

Dedina ako klenotnica
ocenenie nebolo udelené

Dedina ako pospolitosť
Príbelce (okres Veľký Krtíš)

Dedina ako partner
Poproč (okres Košice-okolie)

Dedina ako hosťiteľ
Slovenský Grob (okres Pezinok)

**Cena za starostlivosť o zeleň
a životné prostredie**
Suchá nad Parnou (okres Trnava)

Mimoriadna cena
Žalobín (okres Vranov nad Topľou)

Víťaz súťaže Hrušov (okres Veľký Krtíš)

Kandidáti na víťaza
Moravany na Váhom (okres Piešťany)
Rafajovce (okres Vranov nad Topľou)
Smižany (okres Spišská Nová Ves)
Zuberec (okres Tvrdošín)

OCENENIA

Dedina ako hospodár
Ostratice (okres Partizánske)

Dedina ako maľovaná
Nižná Boca (okres Liptovský Mikuláš)

Dedina ako klenotnica
Liptovské Sliache (okres Ružomberok)

Dedina ako pospolitosť
Malý Kamenec (okres Trebišov)

Dedina ako partner
Dvorianky (okres Trebišov)

Za starostlivosť o životné prostredie
Turčianska Štiavnička (okres Martin)

Za rozvoj ľudského potenciálu
Lúčka (okres Rožňava)

Za rozvoj kultúrnych tradícií
Rejdová (okres Rožňava)

2005

2003

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

2001

Vítaz súťaže Soblahov (okres Trenčín)

OCENENIA

Za rozvoj ľudského potenciálu
Brdárka (okres Rožňava)

Za rozvoj kultúrnych tradícií
Bukovce (okres Stropkov)

Za rozvoj ľudského potenciálu
Semerovo (okres Nové Zámky)

Za rozvoj kultúrnych tradícií
Slovenský Grob (okres Pezinok)

Za starostlivosť o životné prostredie
Soblahov (okres Trenčín)

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Slávnostné odovzdávanie ocenení súťaže Dedina roka 2017 v Oravskej Polhore

Súťaž Dedina roka 2017 vyvrcholila 19. októbra 2017 v Oravskej Polhore slávnostným odovzdávaním ocenení. Titul Dedina roka 2017 si prevzal z rúk šéfa envirorezortu László Sólmosa starosta obce Michal Strnál. Spomedzi 20 prihlásených obcí Slovenska udelila Národná hodnotiaca komisia ocenenie Oravskej Polhore, pretože najkomplexnejšie preukázala naplnenie princípov a požiadaviek súťaže v zmysle aktuálneho motta „myslieť dopredu“. Víťazná obec, ktorá je zároveň najsevernejšou obcou na Slovensku, preukázala podľa Národnej hodnotiacej komisie najkomplexnejšie naplnenie princípov a požiadaviek súťaže. Okrem Oravskej Polhory, ktorej udelila hodnotiaca komisia prestížny titul Dedina roka 2017 a získala právo v budúcom roku reprezentovať Slovenskú republiku v súťaži o 15. Európsku cenu obnovy dediny, si ocenenie prevzalo aj ďalších dvanásť obcí. Ocenené obce získali, okrem vecných cien od vyhlasovateľov súťaže a spolupracujúcich organizácií, aj finančné prostriedky od generálneho partnera súťaže viazané na realizáciu projektu pre podporu rozvoja a obnovy obce.

súťaž Dedina roka 2017
www.obnovadediny.sk

Vyhlasovatelia súťaže:

Generálny partner:

Partnerské organizácie:

Mediálni partneri:

Reklamný partner:

S podporou:

SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Vydala: Slovenská agentúra životného prostredia

Zostavili: Andrej Švec, Lucia Vačoková, Mária Zaušková

Desktop publishing: DMC, s.r.o.

Rok vydania: 2017

Fotodokumentácia: archív SAŽP a obcí zúčastnených v súťaži Dedina roka

Publikácia bola vydaná s finančnou podporou Environmentálneho fondu

www.obnovadediny.sk

www.sazp.sk